

ਜੀ ਸੀ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.

ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਟ੍ਰਿਪਲੈਕਸ ਡ੍ਰਾਈ-ਕਲੀਨਰਸ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

1978 ਦਾ FAO ਨੰ. 405 .

ਅਕਤੂਬਰ 22, 1982।

ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਸਟੇਟ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਐਕਟ (1948 ਦਾ XXXIV) — ਸੈਕਸ਼ਨ 2(12) — ਫੈਕਟਰੀਜ਼ ਐਕਟ (1948 ਦਾ LXIII)-ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (ਕੇ) — ਡਰਾਈ -ਕਲੀਨਿੰਗ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ—ਕੀ ਧਾਰਾ 2(ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ) k)- ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਐਕਟ—ਕੀ ਉਸ ਇਮਾਰਤ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ*' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰੀਆਂ ਧੋਣ ਅਤੇ ਸਫਾਈ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ 'ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਫੈਕਟਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਕੀਮ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਜਾਂਚ, 1948, ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਜੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧੋਣ ਅਤੇ ਸਫਾਈ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਵਿਕਰੀ, ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ^ ਡਿਲੀਵਰੀ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਸਤੂ ਜਾਂ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਧੋਣਾ ਜਾਂ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਮਾਰਕੀਟਯੋਗ ਵਸਤੂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਵੇ * ਵਪਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਫਿਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਵੇਗੀ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇਗਾ, ਧੋਣ ਜਾਂ ਸਫਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ 'ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੀ ਕੋਈ ਵੀ "ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇੱਕ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ" ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਵਿਕਣਯੋਗ ਵਸਤੂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਧੋਣ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਵੇ ਜੋ ਵਰਤਿਆ, ਵੇਚਿਆ, ਲਿਜਾਣਾ, ਡਿਲੀਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਸਫਾਈ ਜਾਂ ਧੋਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਵਸਤੂ ਜਾਂ ਪਦਾਰਥ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਧੋਣ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਸਤੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਧੋਣ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ 'ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਡ੍ਰਾਈ-ਕਲੀਨਰ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਗਾਹਕ ਕੱਪੜੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਧੋਣ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਤੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਇਹ ਇਸਦੀ ਵਿਕਰੀ, ਵਰਤੋਂ, ਆਵਾਜਾਈ ਆਦਿ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਡਰਾਈ-ਕਲੀਨਿੰਗ ' ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। . ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਸਟੇਟ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਐਕਟ, 1948, ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਅਹਾਤੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਪਾਰਾ 4 ਅਤੇ 5)।

(29

1)

21 ਜਨਵਰੀ, 1978 ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ। ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਡਿਮਾਂਡ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਕੇ.ਐਲ.ਕਪੂਰ .

ਨਿਮੋ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ,

ਨਿਰਣਾ

ਗੋਕਲ-ਚੰਦ ਸਿੱਤਲ, ਜੇ.-

1. ਕੀ ਡ੍ਰਾਈ-ਕਲੀਨਰਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨਾ ਫੈਕਟਰੀ ਐਕਟ, 1948 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(k) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ 'ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਐਕਟ, 1948 k ਦੀ ਧਾਰਾ 21(12) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਐਕਟ, 1948 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗਾ (ਇੱਥੇ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਕਮਾਤਰ ਬਿੰਦੂ ਹੈ।

2. ਮੈਸਰਜ਼ ਟ੍ਰਿਪਲੈਕਸ ਡ੍ਰਾਈ-ਕਲੀਨਰਜ਼ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 75 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਅਦਾਲਤ, ਜਲੰਦੂਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ 'ਅਰਜ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 1316/35 ਖੇਤਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 40 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਡ੍ਰਾਈ-ਕਲੀਨਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(12) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ 'ਫੈਕਟਰੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(12) ਵਿੱਚ 'ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਸਮੀਕਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਮੀਕਰਨ 'ਮੈਨੂ - ਫੈਕਟਰਿੰਗ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਨੂੰ ਉਹੀ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਫੈਕਟਰੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਫੈਕਟਰੀਜ਼ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ 'ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਿਨੈਕਾਰ-ਫਰਮ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਡ੍ਰਾਈ-ਕਲੀਨਿੰਗ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਿਜਲੀ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡ੍ਰਾਈ-ਕਲੀਨਿੰਗ 'ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬੇਕਾਰ ਕੱਪੜੇ ਵਰਤੋਂ ਯੋਗ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, 'ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ 21 ਜਨਵਰੀ, 1978 ਦੇ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਡ੍ਰਾਈ-ਕਲੀਨਿੰਗ ਕਾਰੋਬਾਰ ਇੱਕ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਯੋਗਦਾਨਾਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਡਿਮਾਂਡ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਗਮ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ।

Employees State Insurance Corporation v. Triplex Dry-oleaners
and others (G. C. Mital, J.)

3. ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਜੋ ਨੁਕਤਾ ਉਠਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(12) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ 'ਫੈਕਟਰੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਫੈਕਟਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਕੇ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ 'ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, 1948, ਇੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ: -

"2. (12) 'ਫੈਕਟਰੀ*' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਅਹਾਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਹਦੂਦ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਿਛਲੇ ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਨ ਵੀਹ ਜਾਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਜਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਮਾਈਨ ਜਾਂ ਰੇਲਵੇ ਰਨਿੰਗ ਸ਼ੈੱਡ * * * * * ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ " * * * * * ◆

"ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਅਤੇ 'ਸ਼ਕਤੀ' ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਫੈਕਟਰੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।"

“ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਕੇ), ਦ ਫੈਕਟਰੀ ਐਕਟ, 1948

'ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ (i) ਬਣਾਉਣ, ਬਦਲਣ, ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ, ਸਜਾਵਟ ਕਰਨ, ਫਿਨਿਸ਼ਿੰਗ ਪੈਕਿੰਗ, ਤੇਲ ਧੋਣ, ਸਾਫ਼ ਕਰਨ, ਤੋੜਨ, ਢਾਹੁਣ, ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਸਤੂ ਜਾਂ ਪਦਾਰਥ ਦਾ ਇਲਾਜ ਜਾਂ ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਆਵਾਜਾਈ, ਡਿਲੀਵਰੀ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰੇ, ਜਾਂ * * * * *

'ਫੈਕਟਰੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕਿਸੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਇਸਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ 'ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕਰਮਚਾਰੀ ਇੱਕ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਫੈਕਟਰੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, It ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਦਫਤਰਾਂ, ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਜਾਂ ਜ਼ੋਨਲ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਐਸਬੈਸਟੋਸ ਸੀਮੈਂਟ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ ਟੀਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਰਮਚਾਰੀ ਬੀਮਾ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹੋਰ (1)। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ।

4. 'ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰੇ ਧੋਣ ਅਤੇ ਸਫਾਈ ਦੇ ਕਾਰਜ 'ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਜਾਂਚ. ਐਕਟ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਜੋ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧੋਣ ਅਤੇ ਸਫਾਈ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਵਿਕਰੀ, ਆਵਾਜਾਈ, ਡਿਲੀਵਰੀ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕਿਸੇ

ਵਸਤੂ ਜਾਂ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਧੋਣ ਜਾਂ ਸਫਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ .ਉਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਰਥਾਤ, ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਮਾਰਕੀਟਯੋਗ ਵਸਤੂ ਵਪਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਫਿਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਆਵੇਗੀ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇਗਾ, ਧੋਣ ਜਾਂ ਸਫਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ 'ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵਾਲਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ ਜੇ., ਰੀ. ਏ. ਐਮ. ਚਿੰਨੀਆ, ਮੈਨੇਜਰ, ਸਗੂ ਸੋਪ ਵਰਕਸ, ਕਟੁਮਾਵਾਦੀ ਰੋਡ.. ਅਰੰਤਰੀ (2) ਨੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ: -

"ਇਹ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇੱਕ ਮਨੂ* ਤੱਥ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਤਬਦੀਲੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕਿਰਤ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕਿਰਤ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਰਾਹੀਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਇੰਨੀ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਲੇਖ ਵਪਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਲੇਖ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਆਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੋਂਦ।"

ਕਰਨਲ ਸਰਦਾਰ ਸੀ. ਐਸ. ਆਂਗਰੇ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (3) ਵਿੱਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ: -

“ਕੋਲਡ ਸਟੋਰੇਜ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਆਲੂ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰੇਜ ਹਾਲ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ; ਸੁਕਾਉਣਾ

- (1) ਏਆਈਆਰ 1978 ਐਸਸੀ 356.
- (2) ਏਆਈਆਰ 1957 ਮਦਰਾਸ 7551
- (3) ਏਆਈਆਰ 1965 ਰਾਜਸਥਾਨ 65.

ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰੇਡਿੰਗ ਜਾਂ ਛਾਂਟੀ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੈਗਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਭਰਨਾ। ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ (i) ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਜਾਂ ਛਾਂਟੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਾਂ ਵਿਕਣਯੋਗ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਿਆਰੀ ਮਾਲ ਨੂੰ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, (ii) ਸੁਕਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਿਰਫ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਨਮੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਫਰਿੱਜ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਆਲੂਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, (iii) ਕੋਲਡ ਸਟੋਰੇਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਸਟੋਰੇਜ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਫਰਿੱਜ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਆਲੂਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, (iv) ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬੈਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਲੂਆਂ ਨੂੰ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰੇਜ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬੋਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਸਿਰਫ ਅਚਨਚੇਤ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ।

Employees State Insurance Corporation v. Triplex Dry-cleaners
and others (G. C. Mital, J.)

ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਫੈਕਟਰੀ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਸ੍ਰੀ ਗੋਪਾਲ ਪੇਪਰ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਿਟਿਡ ਬਨਾਮ ਫੈਕਟਰੀਜ਼ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਯੂਪੀ (4) ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿਟੋ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ: -

“ਪੈਕਿੰਗ, ਚੌੜੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਸਮੇਟਣਾ ਜਾਂ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਹੈ। ਪਰ S. 2(k) (i) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਪੈਕਿੰਗ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇੰਨੇ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (ਕੇ) (i) ਵਿੱਚ ਉਦੇਸ਼ਿਤ ਪੈਕਿੰਗ ਥਾ ਟੀਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਸਤੂ ਦੀ ਪੈਕਿੰਗ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਇਸਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਜਾਂ ਸੰਭਵ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੈਕਿੰਗ ਦਾ ਇਹ ਰੂਪ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਓਪਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਹੈ ਜੋ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਲੇਖ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਬੋਰੀਆਂ, ਟੋਕਰੀਆਂ ਜਾਂ ਪੈਕਿੰਗ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲਈ ਪੈਕ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਬੰਡਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ; ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੈਕਿੰਗ ਨੂੰ 'ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੱਚੇ ਦੀ ਸਿਰਫ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ

(4) ਏਆਈਆਰ 1969 ਇਲਾਹਾਬਾਦ 547

ਫੈਕਟਰੀ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ 'ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ' ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(k) (i) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਵਜੋਂ ਪੇਪਰ ਮਿੱਲ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਹੱਥੀ ਸੰਚਾਲਿਤ ਬੋਲਿੰਗ, ਪ੍ਰੈਸਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਬੋਲਿੰਗ ਘਾਹ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ, ਇੱਕ 'ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜਿਸ ਡਿਪੂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹ 'ਫੈਕਟਰੀ' ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2(m) ਦਾ ਮਤਲਬ।”

5. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਮੰਡੀਕਰਨਯੋਗ ਵਸਤੂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਧੋਣ ਅਤੇ ਸਫਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਵੇ। ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਵੇਚ, ਢੋਆ-ਢੁਆਈ, ਡਿਲੀਵਰ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰੇਜ ਵਿੱਚ ਆਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਐਡ ਅਤੇ ਪੈਕ ਕੀਤੇ ਉਤਪਾਦ ਨੂੰ ਬਕਸੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਸਫਾਈ ਜਾਂ ਧੋਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਵਸਤੂ ਜਾਂ ਪਦਾਰਥ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਧੋਣ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਸਤੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਧੋਣ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਰਤੋਂ . ਵੱਖ-

ਵੱਖ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜੋ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ? ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਲੇਖ ਜਾਂ ਪਦਾਰਥ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ, ਵੇਚਿਆ, ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੀਤਾ, ਡਿਲੀਵਰਡ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਡਰਾਈ-ਕਲੀਨਰ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਗਾਹਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਈ-ਕਲੀਨ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਧੋਣ ਜਾਂ ਸਫਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਤੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਹ ਇਸਦੀ ਵਿਕਰੀ, ਵਰਤੋਂ, ਆਵਾਜਾਈ ਆਦਿ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਡਰਾਈ-ਕਲੀਨਿੰਗ 'ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ *ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਪਾਲ ਪੇਪਰ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ, ਕੇਸ (ਸੁਪਰ)* ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, 'ਵਾਸ਼ਿੰਗ ਐਂਡ ਕਲੀਨਿੰਗ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਇੰਨੀ ਵਿਆਪਕ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ 'ਨਿਰਮਾਣ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਡਰਾਈ-ਕਲੀਨਿੰਗ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ',

6. ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਇਹ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਵਾਸ਼ਿੰਗ ਅਤੇ ਕਲੀਨਿੰਗ ਇੱਕ ਨਿਰਮਾਣ ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਰਿਸਰ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਜਿੱਥੋਂ ਧੋਣਾ ਅਤੇ ਸਫਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਨੂੰ 'ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਸਿਰਫ ਧੋਣ ਅਤੇ ਸਫਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਰੈਸਨ ਟੇਲਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ

*(ਜੀ.ਸੀ. ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.)

ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਮੋਟੇ ਕੱਪੜੇ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕੱਪੜੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਮਾਰਕੀਟਯੋਗ ਵਸਤੂ, ਵਸਤੂ ਜਾਂ ਪਦਾਰਥ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ com.-, ਮੋਡੀਟੀ, ਆਰਟੀਕਲ ਜਾਂ ਪਦਾਰਥ ਨਾਲੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਧੋਤਾ ਜਾਂ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਧੋਣ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ 'ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਧੋਣ ਅਤੇ ਸਫਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਵੇਗੀ। ਡਰਾਈ-ਕਲੀਨਿੰਗ ਦਾ ਧੰਦਾ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।

7. ਫਿਰ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਡਰਾਈ-ਕਲੀਨਿੰਗ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ 'ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਵੇਗੀ। ਫੈਕਟਰੀ' ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

8. ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ

Employees State Insurance Corporation v. Triplex Dry-oleaners
and others (G. C. Mital, J.)

ਪਹੁੰਚਣਾ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਡਰਾਈ-ਕਲੀਨਰਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਮਨੂ ਫੈਕਟਰਿੰਗ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਵਾਬਦੇਹ-ਫਰਮ. ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਫਰਮ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਭੇਜਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ